

Dyslexiebeleid

Inhoudsopgave:

1. Inleiding
2. Definitie van dyslexie
3. De procedure binnen onze school met betrekking tot zorg t.a.v. de leesontwikkeling.
4. Overdracht aan Voortgezet Onderwijs

Bijlagen:

1. Signalen c.q. kenmerken van dyslexie
2. Format dyslexiekaart

1. Inleiding

Een van de belangrijke pijlers voor schoolsucces is het technisch op een goed niveau kunnen lezen. Niet alleen goed leesonderwijs, maar ook het creëren van een leescultuur waarbij het leesplezier voorop staat om dit de bewerkstelligen daarbij van belang.

We willen vooral preventief werken en inzetten op signaleren en remediëren in groep 1 t/m 4.

Mocht ondanks het geboden onderwijs de leesontwikkeling niet verlopen zoals verwacht zou mogen worden dan volgen we de procedure zoals beschreven in onderstaand document.

2. Definitie van dyslexie

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau.

Dyslexie uit zich bij elk individu anders, maar in het algemeen gesproken geldt het volgende:

- er zijn automatiseringsproblemen bij het (leren) lezen en/of spellen
- deze problemen zijn hardnekkig en resistent tegen behandeling
- er is geen sprake van co-morbiditeit (andere stoornis of problemen die mee kunnen spelen)
- dyslexie is meestal erfelijk bepaald (genetisch risico)

3. De procedure binnen onze school met betrekking tot zorg t.a.v. de leesontwikkeling.

Zorgniveau 1

Groep 1-2 : Kleuterplein, leerlijnen taal Pravoo, aanbod vanuit gekozen thema

Groep 3 : Veilig leren lezen Maanversie (groepsoverstijgend vanaf februari)

groep 4-8 : Estafette nieuw (groepsoverstijgend 2x per week, Lite-versie).

(alle groepen 2x per week leesactiviteiten in de schoolbibliotheek)

Toetsing:

groep 1-2

- Screeningsinstrument beginnende geletterdheid (alle II)
- Taal voor kleuters *
- CITO-kleur
- DTLAS (Struiksma)*
- toetsen protocol dyslexie 1-2*

groep 3

- Screeningsinstrument beginnende geletterdheid (okt)*
- Veilig en Vlot (VLL-toetsen)
- DMT
- AVI (alle leerlingen)
- DTLAS (Struiksma)*
- toetsen protocol dyslexie 3*
- PI-dictee*

Groep 4-8

- DMT
- AVI (alle leerlingen groep 4 en leerlingen met vertraagde leesontwikkeling groep 5-8)
- DTLAS (Struiksma)*
- toetsen protocol dyslexie 4-8*
- PI-dictee*

* afname bij VVE/signaalleerlingen (zie bijlage 1)

Screening door (vrijgevestigde) logopediste

- bij alle 5-jarigen
- bij vermoedens van onderliggende taalproblematiek of fonologische tekorten.

Zorgniveau 2

Inzet van reguliere methodieken met de geïntensiveerde aanpak zoals beschreven in de methode en zoals besproken tijdens zorgoverleg met IB-er.

Orthodidactische programma's:

Groep 2 : Voorschotbenadering beginnende geletterdheid

Groep 2-3 -4 : Bouw, Taal in blokjes, Connect Klanken en Letters, Connect
Woordherkenning, Connect vloeiend lezen.

groep 3-8 : Ralfi, DMT-oefenmap, Speciale leesbegeleiding

Afname van toetsing zoals beschreven bij
zorgniveau 2

Afstemming met ouders en
logopediste over resultaat en
aanpak

Zorgniveau 3

Leerlingen met een sterk vertraagde leesontwikkeling die onvoldoende vooruitgang laten zien met de geboden aanpak op zorgniveau 2 krijgen de volgende begeleiding (die beschreven wordt in een groeps-of handelingsplan).

Naast het aanbod op zorgniveau 2 :

- 2x per week half uur extra leesonderwijs
- op de leerling toegespitste interventies en begeleiding
- inzet van ortho-didactische materialen zoals

Groep 2-3 -4 : Bouw, Taal in blokjes, Connect Klanken en Letters, Connect
Woordherkenning, Connect vloeiend lezen.

groep 3-8 : Ralfi, DMT-oefenmap, Speciale leesbegeleiding

Als er sprake is van een ernstige stagnatie ondanks geboden hulp op zorgniveau 3 én logopedische begeleiding wordt de methode 'Toch nog leren lezen' ingezet. Er volgt afstemming in aanpak met ouders, desbetreffende logopediste zodat voldaan wordt aan de individuele leestijd die nodig is om dit programma te doorlopen.

Afname van toetsing zoals beschreven op zorgniveau 2.

Deze gegevens worden verwerkt in het groepsplan/HGA.

Afstemming met ouders en logopediste over resultaat en aanpak.

Opstart onderzoek (vanaf medio groep 4) als de interventies niet het beoogde effect hebben en er sprake blijft van een achterstand (zie voor criteria 'Protocol leesproblemen en dyslexie')

De school functioneert als poortwachter en verwijst voor verdere informatie naar de gemeente (toegang Jeugd) of naar een onderzoeksinstantie (in samenspraak met ouders/logopedist).

Zorgniveau 4

Als er sprake is van (ernstige) enkelvoudige dyslexie volgt:

- voortzetting van de begeleiding op zorgniveau 3
- afspraken rondom het inzetten van compenserende- en dispenserende materialen (deze worden vastgelegd op een dyslexiekaart (zie bijlage 2), in samenspraak met de leerling)

De extra begeleiding wordt doorgezet totdat de leerling het niveau van functionele geletterdheid heeft behaald (AVI-E6).

Afname van toetsing zoals beschreven op zorgniveau 2.

Deze gegevens worden verwerkt in het groepsplan/HGA.

Start- en evaluatiegesprekken met de behandelaar en/of logopedist/dyslexiespecialist en ouders om doelen vast te stellen en plan van aanpak op te stellen en af te stemmen. De leerling wordt bij het (bij)stellen van de doelen alsook de aanpak actief betrokken.

4. Overdracht aan voortgezet onderwijs

Op het moment dat een leerling met dyslexie doorstroomt naar het Voortgezet Onderwijs dragen wij zorg voor de overdracht van de benodigde informatie middels het onderwijskundige rapport. Hierin wordt duidelijk aangegeven welke specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoefte deze leerling heeft en welke begeleiding is geboden.

De ouders zijn verantwoordelijk voor het aanreiken van de dyslexieverklaring aan het Voortgezet Onderwijs.

Bijlage 1: Signalen/kenmerken van dyslexie

Signalen groep 1-2

Op de kleuterleeftijd (groep 1 en 2) is dyslexie nog niet vast te stellen. Wel kunnen er een aantal signalen zijn die aanleiding geven om het kind extra in de gaten te houden. Bijvoorbeeld wanneer het kind:

- een algemeen zwak taalniveau heeft
- slecht versjes kan onthouden en slecht kan rijmen (minder ontwikkeld taalgevoel)
- moeite heeft met het aanleren van willekeurige afspraken, zoals de begrippen 'links' en 'rechts' en de namen van kleuren, dagen van de week.
- zwakkere fonologische vaardigheden, fonemisch bewustzijn.

Niet alle kinderen met deze problemen ontwikkelen echter dyslexie. Een vertraagde spraak- taalontwikkeling en dyslexie in de familie heeft wel een zekere voorspellende waarde.

Signalen groep 3

- lang spellend lezen of vroeg radend lezen
- moeite met aandacht voor verbale informatie
- klank-tekenkoppeling verloopt traag, letters worden gespiegeld.
- moeite met analyse en synthese
- moeite om het verschil te horen tussen klanken als m en n, t en k, ba en da, met ritme, klemtoon en de betekenis van woorden
- moeite om verschil te zien tussen bijvoorbeeld p en q, b en d, en met volgorde in woorden (zodat omkeringen en weglatingen het gevolg zijn)
- moeite met het inprenten van reeksen (bijv. tafels), met het onthouden , woordcombinaties, uitdrukkingen en gezegdes
- moeite met ruimtelijke kenmerken van taal/richtingsproblemen: lees-en schrijfrichting
- Verwisseling, omkering en spiegeling van de tweeklanken

Signalen groep 4

- een hekel aan hardop lezen
- lang spellend lezen
- veel radend lezen
- vaak struikelen bij het lezen
- vaak een woord overslaan
- delen van woorden weglaten
- woorden die hetzelfde klinken door elkaar halen
- een groeiend verschil tussen het leesvermogen en het vermogen een verhaal te begrijpen
- Spellingproblemen (moeite met het oproepen van het juiste beeld van de letter of het woordbeeld)
- Automatiseringsproblemen (ook bij rekenen)
- Moeite met het aanleren van reeksen: alfabet, dagen van de week, maanden van het jaar.

Signalen bovenbouw

In de bovenbouw van de basisschool is het leesonderwijs erop gericht om leerlingen steeds meer woorden te leren lezen, steeds zelfstandiger te maken en door middel van lezen informatie op te laten doen en hun kennis uit te breiden. De signalen van dyslexie in de bovenbouw zijn te herkennen aan een toenemende weerstand tegen leestaken en/of toenemende faalangst en kenmerken die opvallen.

Bij het **hardop lezen** valt op dat de leerling:

- te traag leest
- veel spellend leest
- veel fouten maakt door het raden van woorden
- een grote weerstand en/of faalangst tegen leesbeurten ontwikkelt

Bij de **spelling** valt op dat de leerling:

- veel spellingsfouten maakt bij vrije schrijfoopdrachten
- vaak fonetisch spelt (letterlijk opschrijft wat hij hoort)
- de spellingsregels slecht onthoudt
- zichzelf niet of nauwelijks corrigeert

Bij het **schrijven** valt op dat de leerling:

- een traag schrijftempo heeft
- vaak een onleesbaar schrift heeft met veel doorhalingen (hoeft niet door een motorisch probleem te komen)

Bij het **snel benoemen** valt op dat de leerling (taken die te maken hebben met het snel benoemen of de belasting van het verbale, korte termijn geheugen).

- problemen heeft met het onthouden van namen of het ophalen van namen uit het geheugen, bijvoorbeeld bij vakken als geschiedenis en topografie.

Signalen voortgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs vallen deze kinderen op omdat ze:

- heel veel nieuwe woorden tegelijk moeten leren en vaak onder tijdsdruk moeten presteren
- vreemde talen krijgen, waarbij de spellingsregels vaak onduidelijk zijn
- moeite hebben met het aanbrengen van structuur in het huiswerk

Bijlage 2: dyslexiekaart.

Dyslexiekaart van:	Datum:
--------------------	--------

Algemeen

Bieden van extra tijd		
Vergrote versie van de tekst	kopieën	
	leesliniaal	
Inzet ICT-materialen	laptop	
	pc	
	voorleessoftware	
Lettertype	Verdana 14	
	Century Gothic 14	
	Anders;	
Regelafstand	1,5	
Opdrachten mondeling laten maken/afmaken		
Werken met critical friends		
Leesmaatje (W.O./begrijpend lezen)		
Niet (onvoorbereid) voorlezen		

Lezen (begrijpend)

Gebruiken van strategiekaart woordenschat	
---	--

Spelling

Gebruiken van strategiekaart/opzoekboekje	
Gebruiken van controlekaart	
Gebruiken van spellingcontrole op de PC	

Rekenen

Gebruiken van tafelkaart	
Gebruiken van deeltafelkaart	
Gebruiken van rekenmachine	

W.O.

Aantekeningen maken	
---------------------	--

Toetsing

Mondeling indien mogelijk	
Maken van dictees op pc/laptop met gebruik van spellingcontrole	

Handtekening leerling	Handtekening leerkracht

* voor toelichting zie document 'dyslexie, verantwoording checklist'.

